

2. oktober 2015

Følgegruppemøde på Videbæk Hotel, 30. september 2015

I rustikke omgivelser i Vestjylland på Videbæk Hotel mødtes følgegruppen i Buf-ferTech projektet. De foreløbige resultater blev præsenteret efterfulgt af ekskursion i strålende Solskin.

Deltagere:

Asger Kristensen som stedfortræder for Christian S. Lund,
Søren Christensen,
Ole Kamp, som stedfortræder for Ivan Thesbjerg,
Thyge Nygaard,
Erik Jørgensen,
Susanne B. Hjuler,
Hans Kjær.

På mødet deltog endvidere:

Brian Kronvang,
Irene Wiborg,
Henning Jensen,
Søren Søndergaard,
Martina Skjellerudsveen (ref)

Dagsorden:

1. Velkomst og kort præsentationsrunde
2. Overordnet orientering om projektet og dets fremdrift v/Brian Kronvang
3. Orientering ved styrelserne hvordan de ser fremtiden for intelligente randzoner
4. Hvad er effekten af randzonerne – præsentation af målinger v/Henning Jensen
5. Muligheder for at få etableret flere konstruerede randzoner så vi kan få bedre dokumentation for effekt i forskellige typer områder.
6. Muligheder for tilpassede løsninger i pumpede områder – ide drøftet med Søren Christensen

InnovationsFonden
FORSKNING, TEKNOLOGI & VÆKST I DANMARK

7. Information om fokusgruppeinterview (v. Kennet Chr. Uggeldahl, ikke at tilstede)
8. Kommunikation (nyhedsbrev)
9. Evt.
10. Ekskursion til projektområde ved Spjald samt til potentielt område ved hvor der kan etableres randzone i pumpet område kaldet Damsø Pumpelag

Ad 1 og 2)

Formålet med mødet var at holde følgegruppen orienteret og opdateret, og at give dem en mulighed for at udfordre og diskutere projektet. Efter velkomst af projektleder Brian Kronvang og Irene Wiborg, lavede Brian en kort opsummering af projektet, og en beskrivelse af hvad der sker i de forskellige arbejdsplaner. En interessant video af erosionskortlægning med brug af droner blev vist, og forsøgsopsætning af botaniske undersøgelser gennemgået (se præsentation på intranettet og denne video kan snarest ses på hjemmesiden).

Ad 4)

Henning Jensen fra SDU holdt oplæg om de foreløbige resultater fra pilotområderne hvor, der fra tilhørernes side var stort fokus på, og nysgerrighed omkring, det konkrete tal på fjernelsespotentialer af nitrat. Der fjernes ca. 30 % nitrat både i grøften i det stillestående vand (vådområdeeffekten) og hertil kommer en effekt af infiltration i jord og rodzone på yderligere ca. 30 %. De foreløbige resultater viser dermed en positiv tendens og er mindst på højde med fjernelsespotentialer i mini vådområder (se vedhæftede præsentation på intranettet).

Ad 5)

Der blev efterfølgende diskuteret hvilke incitamenter landmanden kan have for at benytte dette virkemiddel. Her blev det pointeret, at en integreret randzone vil glide meget mere ind i de naturlige omgivelser end de forsøgsopsætninger som er etableret i pilotområderne. De store geografiske uligheder blev også fremhævet, hvor der blev efterlyst muligheder for at afprøve stedsspecifikke løsninger hvor landmanden selv har ideer til miljøtiltag.

Ad 3)

Der var usikkerhed om i hvilken grad det er mulig at benytte pilotprojektordningen til ovenstående, Susanne B. Hjuler fra NaturErhvervsstyrelsen havde et lille indlæg om muligheder og udfordringer i ordningen.

Ad 6)

Et konkret eksempel på en ide man gerne vil afprøve blev fremlagt af Søren Christensen, formand for Vestjysk landboforening. Det drejede sig om en ide til miljøtiltag for pumpede lavbundslande. Der var et tydeligt ønske om at sætte noget i gang, og der blev talt om muligheder med at gå sammen med interessenter fra de andre store lavbunds-

områder i Danmark. På den måde kan man gå sammen om at præsentere løsninger der kan fungere på mange tusind hektar. Det ville her være relevant at henvende sig til de respektive kommuner (med lavbundsarealer) og Naturstyrelsen der har ansvaret for vandområdeplanerne. På baggrund af dette, blev der nedsat en gruppe bestående af ham selv, Søren Søndergaard og Irene Wiborg, sidstnævnte som tovholder.

Behovet for en bred palette af virkemidler, og stedsspecifik afprøvning af disse er allerede beskrevet i en ansøgning til Velux-fonden (Virkemiddel Laboratoriet), som desværre ikke gik i gennem. Der er dog forhåbninger om at der er muligheder indenfor den nye Finanslov. Til inspiration har Hushållningsselskabet i Sverige fået midler til at etablere en række integrerede randzoner og andre lignende tiltag via et LIFE-projekt (se beskrivelse på intranettet). Nuværende og kommende resultater fra disse forsøg er formentlig sammenlignelige med danske forhold, og kan dermed bidrage til dokumentation af virkemidlets potentiale. Det var derfor stemning for, at næste følgegruppemøde bliver holdt i Sverige.

Der er stadig stort behov for etablering af mindst et nyt pilotområde med videnskabelig monitoreringsfaciliteter. Det blev diskuteret hvor midler til dette kunne komme fra.

Ad 7 og 8)

Til sidst blev kommunikation om projektet drøftet og de pågående fokusgruppeinterviews blev kort præsenteret. Der vurderes at være af stor værdi at få fortalt om potentialet i disse målrettede randzoner, her kan også de svenske resultater komme i spil. Det skal signaliseres at virkemidlet er behovsbestemt, at det skal målrettes og kunne differentieres således at det giver mening for den enkelte landmand. Ved at indtænke virkemidlet som et frivilligt virkemiddel der kan indgå som en del af en vifte i en rådgivningssituation om hvordan man sikrer godt miljø. Landmændene i gruppen understreges at virkemidlet ikke kun skal kobles op mod økonomi, men skal understøtte et ønske om (faktisk) at gøre noget der gavner miljøet.

Det er dog også vigtigt at kommunikationen inkluderer usikkerheder omkring resultaterne, og at der i diverse medier er flere afsendere end Brian Kronvang. Følgegruppens medlemmer kan her bidrage som gode ambassadører for projektet gennem at bidrage til tekster der publiceres forudsat at fagligheden altid holdes højt. Der blev også tale om problemet med selve ordet "randzone" som har helt klare negative associationer i mange miljøer. Navnet skal måske ændres, her kom forslag som "mikro vådområder", "buffer arealer" og "buffer zoner". Det er efterfølgende besluttet at vi fremadrettet bruger ordet "Bufferzoner". De lokale interessenter skal måske inddrages mere for at give input til, hvad der er brug for, for at undgå kommunikation om hvad der *skal* gøres, men i stedet få en dialog om hvad der er interessant og *hvordan* forholdene kan forbedres.

Ad 10)

Den efterfølgende ekskursion gik først til en randzone udenfor projektet med en alternativ løsning, hvor produktion af energipil og naturhensyn var tænkt ind. Derefter blev der kigget på pilotområde og forsøgsopsætning i Spjald. Til sidst var vi forbi det pumpede lavbundsareal hvor Søren Christensen håber at sætte gang i et projekt. Her blev det, i lighed med de andre steder, også til en god snak, men nu akkompagneret af en kop kaffe og et stykke kage.

Take home:

- De integrerede randzoner, nu kaldet **Bufferzoner**, har en lovende effekt mindst højde mini vådområder.
- Der er et stort behov for flere pilotområder, men hvor skal finansieringen komme fra?
- Næste følgegruppemøde afholdes i Sverige om ca. et år.
- Det er et stort behov for at udvide paletten af virkemidler. Hvordan kan et projekt som Virkemiddel Laboratoriet finansieres? Hvor er bariærene for landmænd der vil tage initiativ til alternative miljøtiltag på egen bedrift? Det er måske vigtig at stå parat med en ansøgning til dette hvis der ses muligheder indenfor den nye Finanslov.
- Opfølgning af muligheder i de pumpede lavbundsarealer v/ Irene Wiborg, Søren Christensen og Søren Søndergaard
- De positive effekter af Bufferzoner skal kommunikeres til landmænd for inspiration. Det er vigtigt at de føler sig som en del af løsningen og bliver lyttet til mht. egne ideer til lokal stedsspecifik tilpasning.